

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 13Co/7/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6721201488
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6721201488.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a sudcov JUDr. Amy Odalošovej a Mgr. Martina Štubniaka, v spore žalobcu H.. I. T., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom D. XX, XXX XX G., právne zastúpeného Mgr. Ivanom Bugrim, advokátom, so sídlom Nám. SNP 23, 960 01 Zvolen, proti žalovanému Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 71 Bratislava - mestská časť Staré Mesto, IČO: 00 151 866, o zaplatenie sumy 6 506,40 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti medzitýmnmu rozsudku Okresného súdu Zvolen č.k. 17C/16/2021-209 z 26. októbra 2021, takto

rozhodol:

Medzitýmny rozsudok Okresného súdu Zvolen č.k. 17C/16/2021-209 z 26. októbra 2021 p o t v r
d z u j e.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“ resp. prvoinštančný súd“) odvolaním napadnutým rozsudkom zo dňa 26. 10. 2021 určil, že základ nároku je daný.

Z odôvodnenia medzitýmneho rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobca sa žalobou domáhal zaplatenia sumy 6 506,40 Eur s príslušenstvom z titulu nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka spôsobenej porušením práva EÚ, a to porušením Smernice Európskeho parlamentu a rady 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2013 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica 2003/88/ES“), ktorá bola žalovaným nesprávne implementovaná do vnútroštátneho poriadku SR.

Žalovaný navrhol žalobu zamietnuť. Podľa jeho názoru smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru (ďalej aj „HaZZ“) v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy, preto sa príslušné ustanovenia smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, a tak žalobcovi nemohla vzniknúť žiadna škoda. Žalobu pre nestransponovanie smernice, resp. pre nesprávnu transpozíciu smernice môže podať: 1. Európska Komisia, priamo na Súdny dvor EÚ, 2. fyzická/právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t.j. došlo k porušeniu/poškodeniu jej práv a to na vnútroštátny súd členského štátu EÚ.

Ďalej namietal pasívnu vecnú legitimáciu, nakoľko žalobca nepodal žalobu voči zamestnávateľovi. Napriek tomu, že vnútroštátne právo neupravuje explicitne maximálny priemerný týždenný služobný čas uvedený konkrétnym počtom hodín, tak ako je tomu v smernici 2003/88/ES, zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „ZoHaZZ“ resp. „zákon č. 315/2001 Z. z.“) a kolektívna zmluva dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, počas ktorého hasiči vykonávajú štátnu službu ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok. Z uvedeného vyplýva, že dotknuté právne predpisy transponovali čl. 6 smernice 2003/88/ES správne, preto žalobca nepreukázal existenciu škody, ktorá by bola v priamej príčinnej súvislosti s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES.

Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 85 ods. 1, 2, § 86 ods. 1, 2, § 91 ods. 1, 3, § 92 ods. 1, § 97 ods. 1 písm. h/, Prílohy č. 4 bod 6 ZoHaZZ, § 11, § 13 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v znení neskorších právnych predpisov (ďalej aj „OZ“), čl. 1 bod 1, 3, čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES.

Súd prvej inštancie poukázal na to, že medzi stranami sporu nebolo sporné to, že žalobca je hasičom. Aktuálne je v stálej štátnej službe v hodnosti major vo funkcii veliteľ čaty na Okresnom riaditeľstve HaZZ vo Zvolene na Hasičskej stanici vo Zvolene. Do funkcie bol vymenovaný na základe rozhodnutia riaditeľa KR HaZZ Banská Bystrica č. 555/1/2012 zo dňa 09. 05. 2012 a personálneho rozkazu riaditeľa KR HaZZ Banská Bystrica č. 54/2012 zo dňa 09. 05. 2012.

Medzi stranami takisto nebolo sporné to, že služobný (pracovný) čas príslušníka HaZZ je rozvrhnutý nerovnomerne (§ 86 ZoHaZZ) tak, že týždenný pracovný čas sa skladá zo 17 hodín pracovných smien (výkon služby), po ktorých nasleduje určená 7 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Žalobca do práce chodí každý tretí deň, nastupuje ráno o 7.00 hod., končí 7.00 hod. nasledujúci pracovný deň s tým, že služobná pohotovosť mu nastupuje od 22.30 hod. do 5.30 hod. nasledujúceho dňa. Počas samotného týždňa má buď 2, resp. 3 služby, a teda za 2 týždne je v práci spolu 120 hodín, z toho je 35 hodín pohotovosť. Mesačne to potom vychádza na 240 hodín.

Pokiaľ sa týka námietky žalovaného, či do rozsahu pracovného času pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov v prípade hasičov, túto skutočnosť riešil Súdny dvor EÚ vo svojom rozsudku C-429/09 z 25. 11. 2010 G.Fu?/Stadt Halle, v ktorom uviedol, že pracovný čas, zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pracovnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88/ES. V dôsledku toho práva Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave, stanovujúcej priemerný týždenný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje maximálnu týždennú hranicu upravenú v článku 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 55 rozsudku ESD C-429/09 z 25. 11. 2010).

Vo veci C-427/05 J.Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku Súdny dvor EÚ rovnako uviedol, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za „pracovný čas“ v zmysle smernice 93/104/ES nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti. Vo veci, týkajúcej sa pracovného posúdenia režimu pohotovosti lekárskeho záchranárov Súdny dvor EÚ C-397/01 Pfeiffer uviedol, že časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času. Podľa Súdneho dvora EÚ je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník vykonáva na svojom pracovisku skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby.

V rozsudku Súdny dvor EÚ C-429/09-G. Fu? v bode 33 a konštatuje, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou, určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka. V bode 35 tohto rozsudku sa ďalej konštatuje, že Súdny dvor EÚ už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval maximálnu hranicu, budú viazané na nejakú podmienku alebo určitým spôsobom obmedzia. Súdny dvor EÚ tiež rozhodol, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudky Pfeiffer body 103-106; Fu? body 56-59). V bode 38 rozsudku Súdny dvor EÚ C-429/09 konštatuje, že za týchto podmienok má pracovník (ako je G.Fu?, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle) právo sa priamo dovolávať ustanovení článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES voči takémuto verejno-právnomu zamestnávateľovi na účely dodržiavania práva na priemerný pracovný čas, neprekračujúci 48 hodín, ktorý vyplýva z tohto ustanovenia.

Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobca je v stálej štátnej službe ako hasič v rámci zásahovej služby, spadajúcej do verejného sektora, ktorý odpracoval v rozhodujúcom čase marec 2018 - marec 2021 priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, preto sú splnené podmienky, za splnenia ktorých majú

jednotlivci právo na náhradu, keďže porušenie je dostatočne závažné a medzi týmto porušením a škodou, spôsobenou poškodením práva jednotlivca, existuje priama príčinná súvislosť.

Súd prvej inštancie podotkol, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje právnu normu Únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, a teda prvá podmienka, týkajúca sa existencie práva na náhradu škody vo veci samej je splnená. Porušením práva Únie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Z judikatúry Súdneho dvora jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe počas ktorých jednotlivec fyzicky prítomný na pracovisku je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88/ES. Keďže žalobca v spornom období odpracoval nad limit stanovený v čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, ide o zjavné porušenie judikatúry Súdneho dvora EÚ, musí sa preto považovať za dostatočne závažné porušenie práva Únie, a preto je vo veci samej splnená druhá podmienka, ktorá je nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody.

Pokiaľ ide o tretiu podmienku, súd prvej inštancie mal za to, že existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a škodou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktoré by mal žalobca nárok, ak by bol maximálny pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný. Na základe uvedeného súd prvej inštancie žalobu žalobcu čo do základu jeho nároku považoval za dôvodnú.

Vzhľadom na to, že žalovaný namietal základ podanej žaloby, súd prvej inštancie vo veci najskôr rozhodol medzitýmym rozsudkom (§ 214 ods. 1 Civilného sporového poriadku v znení neskorších právnych predpisov - ďalej aj „CSP“), ktorým určil, že základ nároku je daný, keďže vo veci uplatnenej nemajetkovej ujmy je predpoklad, že bude potrebné vykonať ďalšie dokazovanie.

2. Proti medzitýmym rozsudku súdu prvej inštancie žalovaný podal včas odvolanie. Navrhol, aby odvolací súd medzitýmym rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol.

Odvolanie odôvodnil odvolacími dôvodmi podľa § 365 ods. 1 písm. d), f), h) CSP.

Uviedol, že podľa názoru súdu prvej inštancie obsah smernice 2003/88/ES bol do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratý nesprávne. Ak sa však súd prvej inštancie chcel dostať do pozície orgánu, ktorému je zverená právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so Smernicou Európskej únie, tak toto právo bez akýchkoľvek pochybností nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie, resp. do kompetencie iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie, pričom súd prvej inštancie nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. právne záväznému vysloveniu nesúladu zákona č. 315/2001 Z. z. (alebo len niektorých ustanovení tohto zákona) so smernicou 2003/88/ES vo všeobecnosti, ani v konkrétnom prejednávacom prípade. Súd prvej inštancie si takýto záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody či nemajetkovej ujmy. Aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že došlo k porušeniu práva únie Slovenskou republikou, musel by najskôr rozhodnúť, že zákon č. 315/2001 Z. z. nesprávne prebral smernicu 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku, čo nie je v medziach právomocí vnútroštátnych súdov, a to ani pre individuálne posúdenie prípadu.

Mal za to, že rozsudok súdu prvej inštancie vykazuje znaky arbitrárnosti, keď súd prvej inštancie vôbec nezohľadnil zrejmé prekážky vo svojom postupe v tomto súdnom konaní.

Súd prvej inštancie sa ďalej nestotožnil s jeho názorom, že je nevyhnutné rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR ako dvomi samostatnými subjektmi, ktorých postavenie v súdnom konaní ani v pracovnoprávných vzťahoch nemožno zamieňať. Súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“ a následne nesprávnym právnym posúdením aplikoval tento záver na vznik zodpovednosti kompetentných orgánov za porušenie predpisov v procese preberania a následnej aplikácie smernice.

Ak sa žalobca domnieval, že Slovenská republika v pôsobnosti Ministerstva vnútra SR nesprávne prebrala smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., musel práve žalobca preukázať, v čom vidí zásadné pochybenie, pre ktoré by mohla vzniknúť škoda. Na to, aby bolo možné konštatovať, že smernica 2003/88/ES bola prebratá nesprávne, musí dôjsť k porovnaniu zákona č. 315/2001 Z. z. v jeho znení pred účinnosťou ako aj po účinnosti (t.j. po prebratí) smernice 2003/88/ES.

Skutočnosť namietaná žalobcom v žalobe, t.j. že zákon č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín, neznamená, že by smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne, aj keby sa na prípad žalobcu vzťahovala. Podľa jeho názoru nebolo jeho povinnosťou skopírovať doslovné znenie každého

ustanovenia smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z. aj vzhľadom na priamy účinok smernice. Inak povedané, žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je možné považovať za rozporné so smernicou 2003/88/ES.

Konštatoval, že smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie (t.j. aplikácia) môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody, preto je nevyhnutné, aby sa prebratie a aplikácia smernice rozlišovali, nakoľko aj nesprávne prebratá smernica môže byť u rôznych adresátov aplikovaná správne a naopak.

Súd prvej inštancie celkom opomenul, že on (Slovenská republika) pri preberaní smernice de facto neporušila žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda, a tým ani jeho zodpovednosť za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v tomto súdnom konaní, navyše ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy.

Žalobca namietal nesprávne prebratie smernice 2003/88/ES, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Slovenská republika teda nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa. Slovenská republika nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorá by sa na aplikácii smernice 2003/88/ES podieľala. Akýkoľvek nárok žalobcu z iného ako žalovaného titulu totiž nie je predmetom tohto súdneho konania.

Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody musí medzi dvomi samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR, resp. Hasičským a záchranným zborom) rozlišovať. Aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, táto skutočnosť nesúvisí s jeho zodpovednosťou.

S ohľadom na zamieňanie Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky ako dvoch samostatných subjektov, je daný ďalší dôvod nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie.

Súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu.

Z článku čl. 1 ods. 2 smernice 2003/88/ES vyplýva vecná pôsobnosť smernice 2003/88/ES, ktorá definuje okruh vzťahov, na ktorá sa má smernica 2003/88/ES aplikovať. Otázka osobnej pôsobnosti, t.j. určenia jednotlivých odvetví činnosti, na ktoré sa má smernica 2003/88/ES vzťahovať, je upravená v čl. 1 ods. 3, čl. 1 ods. 4 smernice 2003/88/ES.

Rozsah pôsobnosti smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 1 smernice 89/391/EHS ako aj negatívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS.

Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to tvrdí žalobca.

Mal za to, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť (ktorá je špecifická nerovnomerným rozvrhnutím služobného času, na ktorý priamo nadväzuje určená služobná pohotovosť) možno subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifická štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov (napr. v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, prísnej subordinácii a pod.).

Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS.

Hasičský a záchranný zbor resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi, aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranných činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa smernica 89/391/EHS nevzťahuje.

Čl. 2 smernice len príkladom vymenováva „určité osobitné činnosti verejných služieb“, preto ak príslušníci Hasičského a záchranného zboru nie sú taxatívne vymenovaní, neznamená to, že aplikácia ustanovení smernice je aj v tejto oblasti automatická.

Mal za to, že rozhodnutie vo veci „V-429/09 G. Fussa“ sa navyše týka „mestského hasiča“ - zamestnanca Stadt Halle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu

hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody od „definitívy“ až po systém sociálneho zabezpečenia, tak ako v prípade príslušníkov policajného zboru.

Pretože smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda.

Podotkol, že čl. 6 smernice 2003/88/ES je spomenutý v článku 17 ods. 1 smernice, ktorý umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia (ako to je v tomto prípade), keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

Ďalej poukázal na všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné upletenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva Únie, a to: 1) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie je dostatočne závažné, 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť.

Mal za to, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. Žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu,“ ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný. Počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). Rovnako tak pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť,“ a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať, alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej pohotovosti žalobca nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa, tzn. žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t.j. nielen za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícii.

Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a teda má sa zarátať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody.

V zmysle rozhodnutia Súdneho dvora C- 46/93 Brasserie du pêcheur (bod 84) by mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Uviedol, že žalobca nevyvinul snahu na to, aby vzniku škody (ujmy) predišiel. Žalobca nepreukázal, že oznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti (za ktorú každý mesiac žalobca dostáva odmenu), považuje resp. pociťuje ako výraznú ujmu, preto nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadný vznik takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah.

Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody (rozsudky Mulder a i /Rada a komisia, C-104/89 a C-37/90).

Čo sa týka posúdenia, či (a v akej miere) došlo v prípade žalobcu k porušeniu práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, bolo by potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Žalobca totiž v žalobe nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých žalobca reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi, teda v týchto prípadoch nemožno hovoriť o vzniku škody, aj keď sa žalobcovi tento čas započítava do odpracovaného času, ktorý mal zaplatený. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného času. Takisto bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, čím sa súd prvej inštancie v rozsudku nezoberal. Žalobca v žalobe vychádzal len z priemerných hodnôt odpracovaného týždenného pracovného času ako aj času odpracovanej pohotovosti, avšak z uvedeného vôbec nevyplýva, či za konkrétne obdobie skutočne dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu pracovného času pri referenčnom období 6 mesiacov.

Mal za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy. Dôkazné bremeno v sporovom konaní zaťažuje žalobcu a s ohľadom na zásadu kontradiktórnosti je úlohou žalobcu resp. jeho právneho zástupcu, pokiaľ je v konaní zastúpený, označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie v súlade s princípom hospodárnosti, a teda na začiatku konania. Žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mu mala byť spôsobená. Predmet sporu musí byť dostatočne určitý, nárok dôkladne odôvodnený a argumentácia žalobcu presvedčivá, aby tak v zmysle rovnosti sporových strán mal žalovaný riadnu možnosť uplatniť prostriedky procesnej obrany už v rámci konania pred súdom prvej inštancie, nie až ako reakciu na rozsudok v zmysle odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančného súdu.

Žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu,“ ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný.

Súd prvej inštancie právny nárok na náhradu škody subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka v podobe nemajetkovej ujmy. Uviedol, že zotrváva na svojich tvrdeniach ohľadne určenia prípadnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 až § 13 OZ, ktorá je na zvážení súdu, avšak výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí žalobcovi priznal, považuje za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podstatne vyššia. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy. Žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku prvoinštančným súdom priznanej sumy.

Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd podľa § 13 ods. 2 OZ priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola (vôbec) možná v zmysle § 13 ods. 1 OZ, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezdala postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať.

Zo strany žalobcu nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť resp. vážnosť v spoločnosti, pričom sa žalobca žalobou nedomáhal, aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ do jeho práva na ochranu jeho osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu. Podaná žaloba tak vôbec nerieši (údajný protiprávny) stav do budúcnosti, ale naopak vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby.

V konaní nebolo na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Z obsahu podanej žaloby vyplýva skutočnosť, že žalobca vidí problém vo svojom (nedostatočnom) finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti, keď sa žalobou domáha len (sekundárneho) finančného plnenia od Slovenskej republiky. Otáznym zostáva, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny (konkrétne v čase od 22.30 do 05.30 hod), ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou. V zmysle zásady kontradiktórnosti je však povinnosťou žalobcu preukázať vznik ako aj intenzitu zásahu do jeho osobnostných práv, ak takýto zásah na strane žalobcu existuje, čo riadne preukázané nebolo.

Žalobca chcel, aby sa mu čas pohotovosti započítaval do fondu pracovného času, avšak uvedené v žalobe nežiada a nežiadal to ani od svojho zamestnávateľa, ktorý nie je žalovanou stranou v tomto konaní. Ak by sa totiž čas pohotovosti započítaval do fondu pracovného času žalobcu, tak logicky by žalobca musel počas pohotovosti tráviť čas na pracovisku a nemohol by ho tráviť inde, napríklad so svojou rodinou. Z tohto vidieť jednoznačný rozpor v tvrdeniach a zámeroch žalobcu a preukazuje to skutočnosť, že žalobcovi žiadna nemajetková, ani iná ujma nemohla vzniknúť.

Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia smernice neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tak tento zásah by v súčasnosti stále pretrvával, potom by bolo celkom prirodzené, aby sa žalobca v prvom rade domáhal upustenia od takéhoto zásahu u svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 OZ, čo žalobca vo svojej žalobe nežiada, ale naopak sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia, bez toho aby bol tento údajný protiprávny stav do budúcnosti napravený. Aj z tohto dôvodu nemožno hovoriť o vzniku škody, či nemajetkovej ujmy, ktorá má byť kompenzovaná v peniazoch.

Vzhľadom na uvedené sú úvahy súdu prvej inštancie o porušení práva žalobcu na primeraný odpočinok a z toho vyplývajúceho zásahu do jeho osobnostných práv celkom bezpredmetné, nakoľko žalobca podanou žalobou nechce dosiahnuť zlepšenia, či úpravy svojej pracovnej pozície u zamestnávateľa. Ak by aj súd prvej inštancie po vyhodnotení všetkých námietok žalovaného predsa len dospel k záveru, že smernica bola ním (resp. zamestnávateľom žalobcu) uplatňovaná nesprávne, nemožno na strane žalobcu hovoriť o vzniku akejkoľvek škody, resp. nemajetkovej ujmy (keď žalobca nepreukázal, že by ujma bola dostatočne závažná), čo je bez ďalšieho dôvodom na zamietnutie žaloby.

3. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

Podľa jeho názoru sa súd prvej inštancie sa v medzitýmnom rozsudku podrobne a správne vysporiadal so všetkými skutočnosťami podstatnými pre posúdenie, či základ žalobou uplatneného nároku je daný a v tomto smere prejednávanú vec po skutkovej aj právnej stránke správne právne posúdil. Odôvodnenie medzitýmneho rozsudku dáva odpovede na všetky, pre vydanie medzitýmneho rozsudku podstatné otázky a rozsudok je náležite odôvodnený, pričom odvolanie žalovaného považoval nedôvodné a neopodstatnené, účelom ktorého je len oddialiť priznanie a uspokojenie jeho oprávneného nároku.

Odvolanie žalovaného je zmatečné a žalovaný akoby si ani neuvedomoval, že súd prvej inštancie medzitýmnym rozsudkom zatiaľ rozhodol len o základe žalovaného nároku, nie aj o jeho výške, ktorú doposiaľ ani neposudzoval. Žalovaný spochybňuje aj také skutkové a právne závery súdu prvej inštancie, ktoré však súd v napadnutom rozsudku ani len nikde neuvádza.

Žalovaným vznesenú námietku nedostatku právomoci súdu považoval za účelovú a zjavne nedôvodnú, pričom poukázal na odsek 16 žaloby.

Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu pritom v zmysle judikatúry Súdneho dvora EÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu, ktorá sa vzťahuje na prípady: 1. porušenia práva únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc (rozhodnutia vo veciach C-6/90 a 9/90 Francovich, C- 178,179 a 188 až 190/94 Dillenkofer), 2. aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu úniómu právu (rozhodnutia vo veciach C-115/08 ČEZ, C-106/77 Simmenthal II), 3. vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s únióvnym právom (rozhodnutia vo veciach C-2/06 Kempter, C-453/00 Kühnne a Heitz), 4. na prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s únióvnym právom (rozhodnutie vo veci C-46 a 48/93 Brasserie du pêcheur a Factortame).

Zdôraznil, že Súdny dvor EÚ vo svojej konštantnej judikatúre výslovne vyžaduje od vnútroštátnych súdov, aby správnosť prebratia smerníc kontrolovali, keďže takáto činnosť predstavuje základný kameň, na ktorom je postavená doktrína Súdneho dvora o priamych a nepriamych účinkoch a aplikateľnosti predpisov únióvého práva vnútroštátnymi orgánmi každého členského štátu. Vnútroštátny súd pri rozhodovaní o individuálnom nároku jednotlivca na náhradu škody (majetkovej škody ako aj nemajetkovej ujmy) vzniknutej porušením únióvého práva má a musí mať právomoc posudzovať, či vnútroštátna právna norma je v súlade s predpisom únióvého práva, teda posudzovať aj to, či konkrétna smernica bola do vnútroštátnej úpravy transponovaná správne (viď rozsudok Súdneho dvora C-106/89 zo dňa 13. 11. 1990 vo veci Marleasing SA proti La Comercial Internacional de Alimentacion SA, rozsudok Súdneho dvora EÚ C-456/98 zo dňa 13. 07. 2000 vo veci Centrosteeel Srl proti Adipol GmbH. Pre tento spor je ťažiskový rozsudok Súdneho dvora EÚ C- 429/09 zo dňa 25. 11. 2010 vo veci Günter Fuß proti Stadt Halle, ktorý riešil skutkovo a právne podobnú vec, aká je predmetom tohto konania, pričom v bode 59 rozsudku Súdny dvor EÚ judikoval, že práve vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby posúdil či existuje príčinná súvislosť medzi porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a škodou vo forme straty odpočinku. Je zjavné, že k takémuto posudzovaniu by vnútroštátny súd nemohol pristúpiť v prípade, ak by - tak ako to tvrdí žalovaný - nemal právo posudzovať súlad vnútroštátneho právneho predpisu (zákona č. 315/2001 Z.z.) s predpisom únióvého práva (smernicou 2003/88/ES), a teda aj to, či bol predpis únióvého práva prevzatý do vnútroštátneho právneho poriadku správne a v bode 40 rozsudku je zdôraznené, že z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že v prípade, ak by nebolo možné vykladať a uplatňovať vnútroštátnu právnu úpravu v súlade s požiadavkami práva Únie, vnútroštátne súdy a správne orgány majú povinnosť uplatňovať právo Únie v celom rozsahu a chrániť práva, ktoré toto právo Únie priznáva jednotlivcom, pričom v prípade potreby neuplatnia nijaké vnútroštátne ustanovenie, ktoré by bolo v rozpore s právom Únie.

Mal za to, že neexistuje žiadny iný orgán než všeobecný súd v civilnom sporovom konaní (v tomto prípade Okresný súd Zvolen ako súd prvej inštancie), ktorý by bol vzhľadom na predmet tohto konania oprávnený a súčasne povinný prejednať a rozhodnúť tento spor a v rámci si neho si aj prejudiciálne posúdiť súlad a správnosť transpozície smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z., preto

právomoc súdu prvej inštancie na vydanie odvolaním napadnutého rozsudku je nepochybne daná a odvolacia námietka žalovaného o údajnom nedostatku právomoci súdu nemôže obstať.

K otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovaného sa opakovane a úplne vyčerpávajúco vyjadril v žalobe ako aj vo vyjadrení zo dňa 04. 08. 2021.

I k námietke pôsobnosti smernice 2003/88/ES žalovaného sa vyjadril vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného k žalobe zo dňa 23. 06. 2021 a vo vyjadrení zo dňa 04. 08. 2021.

Podľa jeho názoru smernica 2003/88/ES sa v celom rozsahu a bez obmedzenia vzťahuje na činnosť hasičov - príslušníkov Hasičského a záchranného zboru (teda aj na neho), pričom činnosť hasičov v žiadnom prípade nespadá pod „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ tak, ako to zjavne účelovo a zavádzajúco tvrdí žalovaný. Rovnako tak tvrdenie žalovaného o tom, že rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci Günter Fuß nie je aplikovateľné na právne posúdenie veci v tomto spore z dôvodu, že Günter Fuß bol „mestský

hasič,“ považuje za zavádzajúce a nesprávne.

S otázkou pôsobnosti smernice 2003/88/ES na hasičov sa správne vysporiadal aj súd prvej inštancie v odseku 19 odôvodnenia rozsudku a tieto dôvody považuje za správne, keďže zodpovedajú konštantnej judikatúre Súdneho dvora EÚ v obdobných veciach, preto odvoláciu námietku žalovaného ohľadne rozsahu pôsobnosti smernice 2003/88/ES považoval za zjavne nedôvodnú a neodpostatnú.

V súvislosti s odvolacími námietkami žalovaného týkajúcimi sa nároku na náhradu škody poukázal na to, že mu nie je zrejmé, prečo žalovaný namieta dôvody a výšku priznaného nároku, keď súd prvej inštancie v rozsudku o žiadnej výške nároku (nemajetkovej ujmy) nerozhodol, keďže žalovaný zrejme „prehliadol,“ že odvolaním napáda medzitýmny rozsudok, ktorým súd prvej inštancie rozhodol zatiaľ len o základe nároku, nie o jeho výške, pričom sa jedná o tvrdenia žalovaného, ktoré už uvádzal v článku V. vyjadrenia žalovaného zo dňa 23. 06. 2021 a v tejto súvislosti poukázal na čl. V. a VI. jeho vyjadrenia zo dňa 04. 08. 2021.

Podotkol, že je to práve štát - teda žalovaný, ktorý je povinný zabezpečiť, aby vnútroštátna legislatíva bola v súlade s únieovým právom a pokiaľ ide o smernice, aby tieto boli dôsledne a správne transponované do vnútroštátneho práva. Tejto povinnosti štátu potom zodpovedá právo jednotlivca domáhať sa náhrady škody v prípade, ak štát túto svoju povinnosť nerešpektuje a ak jednotlivcovi v dôsledku porušenia smernice vznikne ujma (či už

majetková škoda, alebo nemajetková ujma). Transpozícia smerníc nemôže byť len formálna a samoučelná, ale transpozíciu smerníc možno považovať za súladnú s právom Európskej únie len vtedy, ak sa ňou reálne dosahuje výsledok ktorý smernica sleduje. V tomto prípade bola smernica 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z. transponovaná len formálne, pretože ciele smernicou sledované - v tomto prípade reálne rešpektovanie vymedzenia pojmu „pracovný čas“ (čl. 2 ods. 1 v spojení s ods. 2 smernice) a neprekročovanie maximálne 48 hodinového týždenného pracovného času (čl. 6 písm. b) smernice) úplne zjavne dosahované nie sú a neboli a zároveň vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z.z. tieto ustanovenia nerešpektuje, o čom žalovaný absolútne nepochybne vie a musí vedieť. Totiž už spôsob, ako je rozvrhnutý služobný čas hasičov na prvý pohľad zjavne vylučuje dodržanie a neprekročenie maximálne 48- hodinového týždenného pracovného času.

Považoval za absurdné, aby žalovaný (štát), ktorý porušuje dlhoročne svoje povinnosti a vedome nerieši ním vyvolaný protiprávny stav, vyčíta jednotlivcovi (jemu ako aj jeho ďalším jeho kolegom hasičom), že sa domáha odškodnenia ujmy, ktorá mu reálne vznikla a za ktorú na základe zásady absolútnej objektívnej zodpovednosti jednoznačne zodpovedá štát. Totiž len žalovaný, ktorý má ako jediný reálne všetky materiálne a formálne prostriedky zabezpečiť, aby sa „upustilo od neoprávneného zásahu“ a to tak, že konečne prijme všetky potrebné legislatívne a vecné opatrenia (novelizáciou zákona č. 315/2001 Z.z. a rozšírením počtu hasičov), prostredníctvom ktorých budú reálne (teda materiálne, nie len formálne) dosahované všetky ciele sledované smernicou 2003/88/ES. Zabezpečiť, aby ďalej nedochádzalo k prekračovaniu maximálne 48 hodinového týždenného pracovného času hasičov, nie je možné bez toho, aby (okrem legislatívnej zmeny) neboli prijaté aj ďalšie opatrenia, a to značným personálnym posilnením stavu hasičov, čo by si odhadom vyžiadalo prijatie minimálne ďalších 1000 hasičov tak, aby bola na každej hasičskej stanici vytvorená aspoň jedna ďalšia hasičská zmena. Až rozšírením počtu hasičov tak, aby na každej stanici pribudla ďalšia hasičská zmena, by zrejme bolo možné rozvrhnúť služobný čas hasičov spôsobom, kedy by pravidelne nebol prekračovaný maximálne 48 hodinový týždenný pracovný čas, nehovoriac už o tom, že služobný čas hasiča v rozsahu 40 hodín týždenne tak, ako ho stanovuje § 85 ods. 2 zákon č. 315/2001 Z.z., je v reálnych podmienkach výkonu služby hasičov - príslušníkov Hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky, úplne iluzórny a nereálny. Štát však na takéto zrejme jediné možné reálne riešenie daného problému zjavne nechce/neverie vynaložiť finančné prostriedky a naďalej namiesto toho účelovo tvrdí, že odslúžené hodiny služobnej pohotovosti

hasičov nie sú pracovným časom. Z tých istých dôvodov žalovaný právne neobhájiteľne tvrdí, že pravidelným prekračovaním 48 hodinového týždenného pracovného času u hasičov nie je porušovaná smernica 2003/88/ES, prípadne ak aj je, tak ujma spôsobená hasičom nie je tak závažná, aby si „zaslúžila“ reálne odškodnenie. Žalovaný však protiprávny stav reálne nerieši, pretože sa mu zjavne „oplatí“ naďalej porušovať práva hasičov namiesto toho, aby vyčlenil potrebné rozpočtové prostriedky na rozšírenie počtu hasičov. Ak sa totiž už aj mnohí hasiči rozhodnú podať obdobnú žalobu, ako podal on, stále to žalovaného z finančného hľadiska bude stáť menej, než by musel vynaložiť v prípade prijatia minimálne ďalších 1000 hasičov na zabezpečenie ďalšej hasičskej zmeny na každej hasičskej stanici. Porušovanie práv hasičov nerešpektovaním smernice 2003/88/ES je stav, ktorý trvá dlhoročne a o ktorého protiprávnosti žalovaný nepochybné vie a musí vedieť, pričom sám žalovaný je pôvodcom tohto protiprávneho stavu.

Ak by teda sám žalovaný konal tak, ako je v zmysle únievého práva povinný, k porušovaniu práv by nikdy nedochádzalo. I keby v materiálnom právnom štáte náhodou či nedopatrením k nesprávnemu prebratiu smernice došlo, štát by tento stav okamžite napravil a osoby týmto poškodeného náležite odškodnil. Žalovaný však protiprávny stav naďalej vedome udržiava a namiesto toho, aby ďalšiemu porušovaniu práva zabránil, obmedzil sa len na to, že v súdnych konaniach, v ktorých sa hasiči domáhajú náhrady spôsobenej ujmy, sa bez ohľadu na okolnosti snaží spochybnit' skutkovo a právne nespochybniteľné skutočnosti. Tento postoj žalovaného je zarážajúci o to viac, že žalovaný minimálne zo všetkých doteraz právoplatne skončených konaní o podobných žalobách hasičov vie a musí vedieť, že jeho právna argumentácia je jednoznačne nesprávna a nedôvodná.

Vzhľadom k tomu, že na Hasičskej stanici vo Zvolene, na ktorej pôsobí, žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy podali takmer všetci hasiči, tak v prípade, ak by sa žalobou domáhali uloženia povinnosti, aby žalovaný „upustil od neoprávnených zásahov“ (v zmysle uloženia zákazu porušovania práva na 48 hodinový týždenný pracovný čas) a súd by takejto žalobe vyhovel, reálnym dôsledkom takéhoto rozhodnutia súdu by bolo to, že počas niektorých dní v týždni by nemal kto reálne slúžiť v hasičských zmenách. Ak by aj ich služobný úrad dočasne zabezpečil zastupovanie niektorých hasičov (čo je pri počte hasičov nereálne), tak na iných staniciach (z ktorých by boli zastupujúci hasiči stiahnutí) by došlo k nedostatku počtu hasičov, a teda znova by len nevyhnutne došlo k predĺženiu služobného času u týchto iných hasičov, a teda k ďalšiemu porušovaniu práva na primeraný pracovný čas.

Považoval za úplne nemiestne, ak sa žalovaný proti napadnutému rozsudku bráni tým, že on sa mal domáhať „upustenia od neoprávneného zásahu,“ keď si zjavne musí byť vedomý, že v prípade uloženia takejto povinnosti by nevyhnutne došlo k situácii, kedy by na hasičských staniciach v určité dni nemal kto slúžiť a tak by bola ohrozená bezpečnosť, životy, zdravie a majetok obyvateľov Slovenskej republiky, preto sa podanou žalobou domáhal „len“ náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Svoje povolanie hasiča považuje za svoje poslanie a dlhoročne znášal porušovanie svojich práv, avšak tento protiprávny stav už nemieni ďalej akceptovať, a preto sa v tomto konaní domáha z jeho pohľadu minimálneho odškodnenia ujmy, ktorá je mu dlhoročne sústavne spôsobovaná.

K podaniu žaloby pristúpil až po tom, ako žalovaný napriek ich dlhodobým upozorneniam, sťažnostiam a napokon desiatkam prehratých súdnych sporov v obdobných veciach tento protiprávny stav naďalej nijako neriešil. Za takéhoto stavu potom vlastne neprichádza do úvahy žiadna iná žaloba, než akú podal, ktorou by bolo možné dosiahnuť aspoň čiastočné (minimálne) odškodnenie vznikutej ujmy. Podotkol, že k porušovaniu jeho práv dochádzalo a dochádza sústavne a dlhoročne, nie teda len počas žalovaného obdobia 3 rokov. Podanou žalobou sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy za tisícky hodín spätne, počas ktorých boli porušované jeho práva, pričom táto ujma už nemá byť ako inak aspoň čiastočne odškodnená, než poskytnutím peňažnej náhrady. Tieto tisícky hodín času, ktoré sa mohol venovať rodine, priateľom, odpočinku či akokoľvek inak podľa vlastného uváženia, mu už žiaľ nikto nevráti. Žalovaný má pravdu v tom, že tento protiprávny stav vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby, avšak mal by si uvedomiť, že tento stav zapríčinil on, za tento protiprávny stav a jeho následky objektívne zodpovedá a je jeho povinnosťou ďalšiemu porušovaniu práv hasičov efektívne zabrániť. Ak je tento štát (žalovaný) materiálnym právnym štátom, tak by malo byť úplne prirodzené a v súlade s elementárnou spravodlivosťou, že ujma ktorú štát poškodenému jednotlivcovi spôsobil, tento aspoň v nevyhnutnej miere odškodní, pričom práve takéhoto minimálneho odškodnenia sa podanou žalobou domáha.

K žalobe priložil relevantné listinné dôkazy, nielen žalovaným spochybnované tabuľky, ale aj výpis z dochádzkového systému SAP a výplatné pásky za každý mesiac žalovaného obdobia, pričom všetky jeho skutkové tvrdenia ohľadne rozsahu počtu odslúžených hodín služobnej pohotovosti, ktoré sa mu nezapočítavali do odpracovaných hodín, sú založené na týchto nespochybniteľných dôkazoch. Dochádzkový systém SAP a výplatné pásky spracúva a vypracúva jeho služobný úrad ako zamestnávateľ, pričom v žalovaným spochybnovaných tabuľkách sú premietnuté presne tie isté

údaje, ktoré vyplývajú z dochádzkového systému a z výplatných pásov. Odhliadnuc od tejto skutočnosti žalovaný žiadnym spôsobom nespochybnil žiadne z týchto skutkových tvrdení a aj preto sú tieto v zmysle § 151 ods. 1, ods. 2 CSP a koncentračnej zásady nesporné a tým aj preukázané.

Ďalej poukázal na nepopreté skutkové tvrdenia uvedené v žalobe ako aj vo vyjadrení zo dňa 04. 08. 2021 a na obsah jeho výpovede na pojednávaní dňa 26. 10. 2021, na ktorom súd prvej inštancie vykonal dôkaz jeho výsluchom ako strany konania v zmysle § 195 ods. 1 CSP, ktorý bol dôkaznou hodnotou úplne rovnocenným dôkazom v porovnaní s akýmkoľvek inými dôkazmi (čl. 15 ods. 2 základných princípov CSP). Je pochopiteľné a logické, že to, ako sa porušovanie práva prejavilo na osobnom a rodinnom živote, o následkoch vzniknutej ujmy a tom ako sa táto prejavovala, možno zistiť v prvom rade práve výpoveďou poškodenej osoby, ktorej nemajetková ujma vznikla. Z nepopretých skutkových tvrdení a vykonaného dokazovania potom súd prvej inštancie vyvodil nepochybne správne skutkové zistenia pre posúdenie existencie základu žalovaného nároku.

Zdôraznil, že celú služobnú pohotovosť každý hasič vykonáva v mieste výkonu služby, teda na hasičskej stanici, z ktorej sa počas služobnej pohotovosti nemôže vzdialiť, keďže do 1 minúty od nahlásenia potreby výjazdu (napr. pri požari) musí vykonať služobný zákrok, a teda vykonať výjazd na miesto určenia. Je zjavné, že aj počas služobnej pohotovosti „trávi čas na pracovisku“ bez ohľadu na to, že sa mu žiadna z hodín odslúženej pohotovosti nezapočítava do pracovného (služobného) času. Počas služobnej pohotovosti teda netrávi čas na žiadnom inom mieste než v práci (na hasičskej stanici), ako sa to žalovaný snaží naznačiť, a teda aj táto námietka žalovaného je zjavne bezpredmetná.

Ak by bol služobný čas hasičov rozvrhnutý tak, aby neprevyšoval 48 hodín týždenne, tak časť služobného času, ktorá je v súčasnosti vymedzená ako „určená služobná pohotovosť,“ by už zrejme neprípádala na obdobie 22.30 - 05.30 hod., pričom čas, ktorý v súčasnosti trávi v práci pravidelne nad rámec smernicou 2003/88/ES maximálne povolených 48 hodín týždenne, by v práci tráviť nemusel a nemal a tento čas by mohol využiť akokoľvek inak podľa vlastného slobodného rozhodnutia, či už s rodinou, priateľmi, koničkami, alebo áno - prípadne aj spaním a odpočinkom.

Cieľom, účelom a dôvodmi prijatia samotnej smernice 2003/88/ES je, že jej prvoradým cieľom bolo zlepšiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníkov pri práci, čo má byť zabezpečené okrem iného práve aj zabezpečením primeranej doby odpočinku a obmedzením nočnej práce.

Je to práve žalovaný (štát), ktorý mal správnou transpozíciou predmetnej smernice zabezpečiť, aby nebol prekračovaný smernicou stanovený maximálne 48-hodinový týždenný pracovný čas, ktorý je takto ohraničený práve z dôvodu, aby mal pracovník zabezpečený dostatočný čas na odpočinok a aby tým bola zabezpečená aj ochrana jeho zdravia a bezpečnosť pri práci. Na tejto požiadavke je potrebné kategoricky trvať o to viac v prípadoch psychicky a fyzicky vyčerpávajúcej práce, akou nepochybne je práca hasiča.

Práve nedostatok odpočinku a nutnosť tráviť neprimerane dlhý čas v práci sa veľmi negatívne prejavili a naďalej prejavujú na jeho zdraví, osobnom a rodinnom živote, pričom sa značne podieľal aj na rozpade jeho manželstva.

Paušálne spochybňovanie, relativizovanie a bagatelizovanie závažnosti jemu vzniknutej nemajetkovej ujmy považuje zo strany žalovaného za znevažujúce a absolútne nedôstojné najmä s prihliadnutím na spoločensky významnú, nebezpečnú a náročnú prácu, ktorú vykonáva.

4. Žalovaný vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcu zopakoval, že rozsudok súdu prvej inštancie nepovažuje za správny, a teda sa s ním nestotožňuje, pričom sa pridržiava svojho odvolania a všetkých svojich predchádzajúcich vyjadrení a podaní. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu zamietol.

5. V dôsledku odvolania krajský súd, ako súd odvolací (podľa § 34 CSP), vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 379 a 380 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil

6. Predmetom sporu je zaplatenie istiny vo výške 6 506,40 Eur z titulu náhrady škody spočívajúcej v nemajetkovej ujme spôsobenej žalobcovi za porušenie jeho práva na maximálny týždenný pracovný čas s poukazom na čl. 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, ktorý nebol dostatočne prebratý do vnútroštátneho právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do zákona č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších právnych predpisov.

7. Podľa ustanovenia § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

8. Odvolací súd konštatuje citované ustanovenie § 3 CSP vymedzuje právomoc civilných súdov metódou konkrétneho výpočtu právnych vzťahov, o ktorých súdy konajú a rozhodujú.

9. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov. Ich postavenie je rovnocenné, čo znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynucovať splnenie povinnosti druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu.

10. Zisťovanie danosti právomoci civilných súdov sa spravuje zásadou, že to, či právny vzťah a jeho riešenie patrí do ich právomoci alebo nie, je závislé od jeho obsahu, a nie iba od jeho úpravy konkrétnym právnym odvetvím hmotného (najčastejšie) súkromného práva.

11. Právomoc je jednou z procesných podmienok. Splnenie tejto procesnej podmienky súd skúma z úradnej povinnosti (ex offa) v každom štádiu konania a na každej inštancii. Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania. Ak súd zistí nedostatok právomoci, musí tiež zisťovať existenciu iného príslušného orgánu, ktorý má právomoc vo veci konať a ktorému je súd povinný vec po zastavení konania postúpiť (§ 10 ods. 1 CSP). Ak takýto štátny orgán neexistuje, súkromnoprávny spor resp. iná súkromnoprávna vec patrí do právomoci súdu.

12. Keďže v posudzovanom spore sa medzi žalobcom a žalovaným jedná o súkromnoprávny spor týkajúci sa žalobcom uplatneného nároku na náhradu škody porušením úniového práva, preto súd prvej inštancie mal v zmysle ustanovenia § 3 CSP právomoc spor medzi žalobcom a žalovaným prejsť a v spore (i medzitýmnym) rozsudkom rozhodnúť.

13. Pokiaľ sa týka odvolacej námietky žalovaného ohľadne pasívnej vecnej legitímácie, odvolací súd poukazuje na to, že v civilnom sporovom konaní musíme rozlišovať procesnú legitímáciu a vecnú legitímáciu. Procesnou legitímáciou rozumieme oprávnenie byť stranou v spore. Vecnou legitímáciou rozumieme z hmotného práva vyplývajúci stav svedčiaci o tom, kto je nositeľom uplatneného práva alebo povinnosti v konkrétnom prípade. Či je strana vecne legitimovaná, buď aktívne (na strane žalobcu) alebo pasívne (na strane žalovaného), ukáže sa v konečnom vecnom súdnom rozhodnutí. Nedostatok vecnej legitímácie teda znamená, že strana nebola nositeľom práva, o ktoré išlo v konkrétnom konaní. Vecná legitímácia má význam v každom sporovom konaní. Nedostatok vecnej legitímácie teda znamená, že strana nebola nositeľom práva, o ktoré išlo v konaní.

14. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo strán nenamieta (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 29. 6. 2010, sp. zn. 2 Cdo 205/2009).

15. Odvolací súd konštatuje, že žalobca správne v žalobe označil žalovaného, ktorý je pasívne vecne legitimovaným v spore, keďže predmetom sporu je náhrada škody (spočívajúcej v nemajetkovej ujme) voči štátu, ktorá vznikla žalobcovi (jednotlivcovi) v súvislosti s nedostatočnou transpozíciou smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z..

16. Odvolací súd poukazuje na to, že smernice sú súčasťou sekundárneho práva Európskej únie. Podľa článku 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej aj „ZEÚ“) „je smernica záväzná pre každý štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom.“

17. Smernica nemá všeobecnú záväznosť (ako nariadenie), pretože je adresovaná iba členským štátom Európskej únie (ďalej len „členský štát“) a nie všetkým fyzickým a právnickým osobám. Ustanovenia smernice musia byť transponované do vnútroštátneho práva s jednoznačnou záväznou právnou silou v podobe všeobecne záväzného predpisu a s presnosťou a s jasnosťou požadovanou na účely splnenia požiadavky právnej istoty (Komisia p. Poľsku, C-475/07, 12. 02. 2009, bod 49; Komisia p.

Luxembursku, C-57/07, 06. 12. 2007, Zb. s. I-183, bod 10; Komisia p. Španielsku, C-132/04, 12. 01. 2006, Zb. s. I-3). Zároveň členské štáty majú povinnosť transponovať (prebrať) smernicu do svojho vnútroštátneho právneho poriadku v predpísanej transpozičnej lehote.

18. Slovenská republika môže prebrať smernicu Únie iba prostredníctvom všeobecne záväzného predpisu. Transpozícia smerníc do slovenského právneho riadku prebieha prostredníctvom zákonov Národnej rady SR alebo prostredníctvom aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky. Za nesprávny úradný postup sa ale nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 86 písm. a) a d) Ústavy Slovenskej republiky a postup alebo výsledok postupu vlády Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 119 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky (§ 9 ods. 1, veta druhá zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov).

19. Súdny dvor po prvýkrát rozhodoval o zodpovednosti štátu za porušenie úniového práva v súvislosti s opomenutím transpozície smernice (C-6 a 9/90, Francovich a Bonifaci, 19. 11. 1991, Zb. s. I-5357, bod 46). Zodpovednosť členského štátu môže však vyplývať aj z iných druhov porušenia úniového práva, ako je porušenie povinností súvisiacich s transpozíciou smernice, napríklad: aplikácia ustanovenia vnútroštátneho právneho poriadku odporujúceho úniovému právu (C-46 a 48/93, Factortame a Brasserie du pecheur, 05. 03. 1996, Zb. s. I-1029, body 14, 15 a nasl.).

20. V rozsudku vo veci C-429/09 Günter Fuß proti Stadt Halle zo dňa 25. 11. 2010, v bodoch 45, 46 Súdny dvor EÚ uviedol: „Treba však pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora zásada zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré sú mu pripisateľné, je súčasťou zmlúv, na ktorých je Únia založená (pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. novembra 1991, Francovich a i., C-6/90 a C-9/90, Zb. s. I-5357, bod 35; z 5. marca 1996, Brasserie du pécheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, Zb. s. I-1029, bod 31, ako aj z 26. januára 2010, Transportes Urbanos y Servicios Generales, C-118/08, Zb. s. I-635, bod 29).

Z uvedenej judikatúry vyplýva, že táto povinnosť platí v prípade každého porušenia práva Únie členským štátom, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil, a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť (pozri v tomto zmysle rozsudky Brasserie du pécheur a Factortame, už citovaný, bod 32; z 1. júna 1999, Konle, C-302/97, Zb. s. I-3099, bod 62; zo 4. júla 2000, Haim, C-424/97, Zb. s. I-5123, bod 27, a z 30. septembra 2003, Kobler, C-224/01, Zb. s. I-10239, bod 31).“

21. Keďže žalobca (fyzická osoba) sa žalobným nárokom domáha náhrady škody spočívajúcej v nemajetkovej ujme z titulu porušenia úniového práva členským štátom EÚ (Slovenskou republikou), preto žalovaný (Slovenská republika, v mene ktorej koná ústredný orgán verejnej správy, a to Ministerstvo vnútra SR, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor SR), disponuje pasívnou vecnou legitímáciou.

22. K odvolacej námietke žalovaného spočívajúcej v tom, že smernica 2003/88/ES sa na daný prípad (na žalobcu - hasiča) neaplikuje, odvolací súd uvádza, že výklad pôsobnosti jej aplikácie žalovaným je nesprávny, keď čl. 1 ods. 3 smernice 2003/88/ES odkazuje na pozitívne vymedzenie čl. 2 smernice 89/392/EHS a negatívne vymedzenie upravuje výslovne: „Táto smernica sa nevzťahuje na námorníkov definovaných v smernici 1999/63/ES bez toho, aby bol dotknutý článok 2 ods. 8 tejto smernice.“

23. Odvolací súd poukazuje na to, že predmetné výkladové otázky s jednoznačným záverom vyriešil Súdny dvor EÚ

Z Rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-429/09 Günter Fuß proti Stadt Halle zo dňa 25. 11. 2010, bodu 33, 38 vyplýva: „Na úvod treba pripomenúť, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchyliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom

súhlasu dotknutého pracovníka (pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, Zb. s. I-8835, body 98 a 100, ako aj Fuß, už citovaný, body 33 až 35 a 38).“

„Za týchto podmienok má pracovník, ako je G.Fuß, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovolávať ustanovení článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 voči takému verejnoprávnemu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia (rozsudok Fuß, už citovaný, bod 60).“

24. V rozsudku Súdny dvor EÚ vo veci C-518/15 Ville de Nivelles proti Rudymu Matzakovi zo dňa 21. 02. 2018, v bode 27 uviedol: „Po druhé Súdny dvor rozhodol, že smernica 2003/88 sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti žiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitým rizikám, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie (uznesenie zo 14. júla 2005, Personalrat der Feuerwehr Hamburg, C-52/04, EU:C:2005:467, bod 52).“

25. V zmysle vyššie citovaných súdnych rozhodnutí Súdny dvor EÚ rozhodol, že smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely smernice 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Vzhľadom na uvedené sú irelevantné námietky žalovaného o tom, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na postavenie žalobcu ako príslušníka hasičského zboru, a bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny.

26. Odvolací súd zdôrazňuje, že pokiaľ ide o uvedené judikatúrne závery Súdneho dvora EÚ, je nesporné, že tieto sú v súlade so Zmluvou o fungovaní Európskej únie záväzným výkladovým rámcom a prameňom pre výklad a aplikáciu noriem únieového práva vo všetkých členských štátoch EÚ, s retrospektívnym účinkom (rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-137/94 Richardson) s tým, že výklad únieového práva poníma záväznosť nielen s účinkami per partes, ale s ohľadom na jednotu systému EÚ (na účely používania únieového práva), má aj všeobecnú záväznosť.

27. Súdny dvor EÚ totiž zabezpečuje nielen jednotný výklad a používanie zakladajúcich zmlúv, ako prameňov únieového práva, ale odvodzuje z nich aj nové pravidlá prostredníctvom výkladu existujúcich prameňov práva v rámci svojej rozhodovacej činnosti. Prostredníctvom judikatúry Súdneho dvora EÚ nevyhnutne dochádza „k skrytej“ normotvorbe prostredníctvom súdneho orgánu, navonok prezentovanej ako výklad prameňov práva a vypĺňanie medzier v práve. Úloha Súdneho dvora EÚ ako neformálneho normotvorcu je všeobecne akceptovaná s tým, že rozhodnutiam Súdneho dvora EÚ sa bez akýchkoľvek výhrad priznáva všeobecná precedenčná záväznosť.

28. Požiadavka jednotnej aplikácie a interpretácie únieového práva vo vnútri EÚ znamená, že význam pojmov únieového právneho poriadku nemôže byť v jednotlivých členských štátoch rôzny, ale musí spočívať na objektívnych kritériách definovaných únieovým právom (Jordens-Vosters, 69/79, 10. 1. 1980 s. 75, bod 6), pričom aplikácia, účinnosť a záväznosť únieového práva nemôže byť v jednotlivých štátoch rozdielna (Zerbone, 94/77, 31. 1. 1978, Zb. s. 99, body 25 a 26).

29. Odvolací súd zdôrazňuje, že vnútroštátny súd je všeobecným súdom aplikácie únieového práva, pretože je povinný v rámci svojich právomocí zabezpečiť úplný účinok únieových právnych noriem a chrániť práva, ktoré tieto normy priznávajú jednotlivcom (Frankovich a Bonifaci, C-6 a 9/90, 19. 11. 1991, Zb. s. I-5357, bod 32; Factortame, C-213/89, 19. 6. 1990, Zb. s. I-2433, bod 19). Je povinný zabezpečiť právnym subjektom právnu ochranu najmä vtedy, ak to vyplýva z priamo účinných ustanovení, ale aj prostredníctvom využitia nepriameho účinku práva EÚ tak, že bude vykladať všetky procesné ustanovenia eurokonformným spôsobom tak, aby ich aplikácia prispela k realizácii požiadavky na

zabezpečenie účinnej súdnej ochrany práv, ktoré fyzickým a právnickým osobám vyplývajú z úniového právneho poriadku (Kronberger, T-18/07, Úz. 21. 5. 2008, Zb. s UU-77, bod 49; Unibet, C-432/05, 13. 3. 2007, Zb. s. I-2271, bod 44). Vnútroštátny súd je v rámci svojich právomocí a voľnej úvahy, ktorú mu priznáva vnútroštátne právo, povinný vykladať vnútroštátne ustanovenia čo najviac v súlade s právom EÚ tak, aby ich následná aplikácia prispela k vykonaniu úniového práva (Lucchini, C-119/05, 18. 7. 2007, Zb.s. I-6199, body 60 a 61).

30. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie rozhodol medzitémnym rozsudkom, a to na základe návrhu žalobcu.

31. Podľa ustanovenia § 214 ods. 1, 2, 3 CSP ak je to účelné, súd môže rozhodnúť najskôr len o základe alebo dôvode uplatneného procesného nároku medzitémnym rozsudkom. Súd môže na návrh strany medzitémnym rozsudkom rozhodnúť, či tu je, alebo nie je právo, od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej. Do právoplatnosti medzitémneho rozsudku súd nekoná o žalobou uplatnenom procesnom nároku.

32. Medzitémny rozsudok predstavuje rozsudok, ktorým sa rozhoduje o základe uplatňovaného nároku. Súdna prax ustálila, že za základ prejednávanej veci, o ktorom súd môže rozhodnúť medzitémnym rozsudkom, je potrebné spravidla považovať všetky sporné otázky vyplývajúce z uplatňovaného nároku, ktoré musí súd posúdiť, ak má o veci rozhodnúť, s výnimkou výšky nároku. Sú to všetky okolnosti determinujúce výšku predmetu konania, ktoré musí súd posúdiť, ak má o veci rozhodnúť. Týmto rozsudkom sa súd vyjadruje k tomu, či žalobca vôbec (prípadne v akom rozsahu) má na požadované plnenie právo. Rozhodnutie o základe veci je v prvom rade rozhodnutím o skutkovom základe sporu, ktorým je uplatnený nárok charakterizovaný a z ktorého sa odvíja právne posúdenie základu veci. Ide o všetky skutkové a právne otázky, od ktorých závisí posúdenie opodstatnenosti uplatneného nároku, s výnimkou okolností, ktoré sa týkajú výšky nároku. Medzitémnym rozsudkom musí byť rozhodnuté o celom základe prejednávanej veci (nie len o určitej spornej právnej otázke). Výrok medzitémneho rozsudku môže byť formulovaný len tak, že nárok je opodstatnený (daný) a nie tak, že nárok nie je daný. V prípade, ak súd dospeje k záveru, že základ žalobou uplatňovaného nároku nie je daný, žalobu zamietne. (viď napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. januára 2014 sp. zn. 4 Cdo 188/2013, publikované pod R 5/2015).

33. Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie správne skúmal, či sú splnené podmienky na vznik zodpovednosti štátu za škodu vzniknutú porušením úniového práva. Tieto podmienky nie sú upravené právom EÚ, ale boli sformulované judikatúrou Súdneho dvora EÚ (viď rozsudky v spojených veciach C-6/90 a C-9/90 Francovich, v spojených veciach C-46/93 a C-48/93 Factortame a Brasserie du pecheur).

34. Z uvedenej judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že podmienkami na vznik zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva EÚ sú: 1/ protiprávnosť konania/opomenutia, 2/ spočívajúca v porušení normy EÚ, ktorá priznáva práva pre fyzické alebo právnické osoby alebo zakladá povinnosti pre členský štát, 3/ porušenie je dostatočne závažné, 4/ medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje priama príčinná súvislosť (kauzálny nexus), 5/ škoda naozaj vznikla.

35. Odvolací súd uvádza, že zákon č. 315/2001 Z.z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov v § 85 až § 94 upravuje podmienky výkonu štátnej služby so zameraním na pojmy: týždenný služobný čas, nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, prestávky v štátnej službe, nepretržitý odpočinok medzi služobnými dňami, dĺžka nepretržitého odpočinku v týždni, dni služobného pokoja, štátna služba nadčas, služobná pohotovosť a dovolenka.

36. Podľa prílohy č. 4, bodu 6 (aktuálne prílohy č. 4, bodu 5 - poznámka odvolacieho súdu) zákona č. 315/2001 Z.z. do jeho znenia bola prebratá smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

37. Na prvý pohľad sa javí, že vnútroštátna právna úprava je v súlade s právom Únie. Problém je ale vo výklade pojmu „pracovný čas,“ keďže z ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z. nevyplýva, že by služobná

pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času a práve v tom spočíva rozpor s právom Únie.

38. Súdny dvor EÚ opakovane konštatoval, že pojem „pracovný čas“ uvedený v smernici 2003/88/ES je autonómny pojem práva EÚ, ktorý treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel tejto smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Článok 2 ods. 1, 2 smernice 2003/88/ES vymedzuje „pracovný čas“ ako „akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti...“ a „čas odpočinku“ ako „akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“.

39. Súdny dvor EÚ v rozsudku vo veci C-518/15 Ville de Nivelles proti Rudymu Matzakovi uviedol: „Článok 17 ods. 3 písm. c) bod iii) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času sa má vykladať v tom zmysle, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení tejto smernice vrátane jej článku 2, ktorý definuje okrem iného pojmy „pracovný čas“ a „čas odpočinku“. Článok 15 smernice 2003/88 sa má vykladať v tom zmysle, že neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali menej reštriktívnu definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v článku 2 tejto smernice.“

40. Súdny dvor EÚ tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (napr. bod 95 C-397/01 Pfeiffer) a konštatoval, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa, sa musí považovať ako celok za „pracovný čas“ v zmysle smernice 93/104 nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonala v priebehu tejto pracovnej pohotovosti (bod 27 C-437/05 Vorel).

41. Ako už bolo uvedené, osobitne v prípade hasičov Súdny dvor EÚ túto otázku riešil v rozhodnutí C-429/09 G. Fuß, keď zdôraznil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES.

42. Odvolací súd uvádza, že v konaní nebolo sporné, že žalobca v posudzovanom období po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného čl. 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES.

43. Ak žalovaný tvrdil, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmy predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, je nutné poukázať na ustálenú judikatúru Súdneho dvora EÚ, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá, a ani z predpisov únieového práva nevyvodzuje.

44. Aj keď Súdny dvor EÚ rešpektuje zásadu spoločnú právnym systémom členských štátov, že poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, musí tiež vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila výšku škody (rozsudky C-104/89 a C-37/90 Mulder, C-46/93 a 48/93 Brasserie du pêcheur Factortame), súčasne berie na zreteľ, že výkon práv na náhradu škody priznaných jednotlivcom ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody museli byť čo i len čiastočne zamietnuté z dôvodu, že nevyužili všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby to spôsobilo nadmerné ťažkosti, alebo by to nebolo od nich možné rozumne vyžadovať (rozsudok C-445/06 Danske Slagterier, bod 62).

45. Súdny dvor EÚ vo veci C-429/09 Fuß dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody, najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 Fuß). Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu žalovaným pri implementácii noriem práva Únie. Nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadaval zamestnávateľa o „dodržiavanie noriem únieového práva,“ by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov a umožňovalo by v prípade

nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám únieového práva (bod 83-86 C-429/09 Fuß).

46. Podľa názoru odvolacieho súdu vnútroštátna právna úprava v zmysle zákona č. 315/2001 Z.z. v dôsledku nedostatočného transponovania smernice 2003/88/ES umožnila zamestnávateľovi, resp. služobnému úradu rozvrhnúť žalobcovi služobný čas tak, že tento presiahol maximálnu hranicu, stanovenú v čl.6 písm. b) smernice 2003/88/ES, v dôsledku čoho žalobca v rozhodnom období vykonával prácu nad čas povolený právom Únie, kedy sa vyžadovalo, aby bol nepretržite dostupný a plne k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, pričom došlo k zásahu do práva žalobcu na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemohol venovať rodine v rozsahu, v akom by chcel, ale najmä nemohol zo svojim časom voľne nakladať, nemohol sa venovať svojim záľubám. Pre nedostatok času nemohol ani oddychovať, hoci relax je vzhľadom na rizikovosť jeho práce nesmierne potrebný. Právo na odpočinok bolo u žalobcu permanentne niekoľko rokov porušované, napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života.

47. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie správne medzitýmny rozsudkom rozhodol, že základ nároku je daný, preto odvolaciemu súdu neostala iná možnosť ako medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť (§ 387 ods. 1 CSP), pričom o výške nároku (výške škody spočívajúcej v nemajetkovej ujme) a o nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodne v (konečnom) rozsudku vo veci samej, preto odvolacie námietky žalovaného týkajúce sa rozhodnutia súdu prvej inštancie ohľadne výšky škody boli predčasné a neboli predmetom prieskumu odvolacím súdom.

48. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako súdu odvolacieho, pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.

Podľa ustanovenia § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a) bolo podané oneskorene, b) bolo podané neoprávnenou osobou, c) smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d) nemá náležitosti podľa § 428, e) neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f) nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

Odvolací súd poučuje strany v zmysle ustanovenia § 160 CSP o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou a o možnosti požiadať Centrum právnej pomoci o predbežné poskytnutie právnej pomoci v zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytnutí právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení ďalších zákonov.